

Praha, 15/1 2007

Marek S e m e r á d:
Obec a kraj jako součást reformy veřejné správy
(posudek diplomové práce)

Hned v úvodu svého posudku si dovoluji konstatovat, že k posouzení předložená práce nejen splňuje, ale dokonce i převyšuje nároky na diplomovou práci podobného typu kladené. A to nejen svým rozsahem (ss.103) a pečlivým zpracováním, ale také tím, že se autorovi podařilo shromáždit a uspořádat velké množství informací z relevantních zdrojů, použil téměř veškeré významné tituly dostupné literatury, až vyčerpávajícím způsobem sepsal všechny zákonné normy, úřední předpisy, na které odkazuje 97 poznámkami, a odvolává se i na politická stanoviska a postoje tří významných českých politiků (Klause, Topolánka, Zemana) k dané problematice.

Vzhledem k tomu, že se problematice veřejné správy obecně u nás často věnovala jen příležitostná nebo omezená pozornost, je tento pokus důležitým příspěvkem jak k badání, tak k veřejné, politické diskusi. Proto má svůj význam sice relativně stručná kapitola 2. *Historie veřejné správy na území dnešní ČR a její proměny* (ss.6-26), která je přehledem různých reforem od roku 1848 do současnosti.

V jistém slova smyslu však zejména platí autorovo tvrzení, že *...krajské úřady vznikly na zelené louce* (s.97), avšak nikoli jen proto, že by neexistovala nějaká obdobná organizační struktura, ale především pro absenci fundamentálnější založeného uvažování o veřejné správě obecně.

Kromě *Úvodu* (ss.4-5) je práce rozdělena do sedmi kapitol (včetně *Závěru* na ss.94-96, a připojeno je i *Resumé* (ss.97-98) a *Seznam použité literatury* (ss.99-103), který je ve skutečnosti seznamem použitých pramenů a literatury. Kromě již cit. kap.2. o historii veřejné správy tvoří vlastní část autorova studia a zkoumání témata jako *Příčiny a cíle reformy...* (ss.27-30), *Průběh reformy...* (ss.31-38), *Dopad reformy...*(ss.39-62). *Další souvislosti....*(ss.63-86) a *Budoucnost reformy* (ss.87-93). Pod názvy těchto kapitol je skryto dalších 25 podkapitol, ve kterých jsou detailně studovány nejen příčiny a cíle reformy, ale i různé etapy reformy, vztah státní správy a obecní a krajské samosprávy, způsoby financování, ohlasy reformy, možnosti mezinárodní spolupráce, ale i využívání moderních technologií, postavení zaměstnanců veřejné správy a konečně i současný stav a budoucnost, jak ji aktuálně vidí parlamentní politické strany alespoň podle svých předvolebních programů.

Autor práce v *Závěru* také předkládá určité koncepční návrhy, jejichž účinnost nebo vhodnost si nedovolují hodnotit, ale správně konstatuje, že maximální pozornost věnoval ve svém studiu právě zavádění (podle jeho i mého názoru) chybného modelu spojování nebo překrývání struktur státní správy a samosprávy. Jeho názor, že reforma územní správy není dokončena, jak se domnívají někteří politici

reprezentanti (ss.94) je podle mého názoru správný, a proto se domnívám, že i z tohoto autorem kriticky posuzovaného faktu vyplývající další návrhy mají pro celou diskusi své opodstatnění. Zdá se mi však, že autor mohl více zdůraznit, že jakákoli reforma veřejné správy je ze své podstaty věcí výsostně politickou a právě proto vlastně nikdy neuzavřenou.

Za pozitivní lze považovat také skutečnost, že autor mohl využívat praktických zkušeností (jako bývalý starosta), a proto má význam i jeho anketa, i když se nezdá, že by nějak podstatně přispěla k jasněji formulovaným závěrům celé práce.

Tím se dostávám ke kritickým připomínkám a hned jako první uvádím, že autor tuto svou kvalitní práci mohl uvést do větší souvislosti nebo alespoň konfrontovat se současným stavem české politologie, z čehož by vyplynulo, jak jsou opomíjena konkrétní politická témata nejvyššími autoritami tohoto oboru. Za druhé, hned v úvodu vzpomenutý historický kontext je dalším opomíjeným předmětem politologických studií, jak je zřejmé z neznalosti komparativních studií evropské samosprávy Albína Bráfa, z 2/2 19.stol. (viz Tobolkou uspořádanou Českou politiku, poslední sv. vydán 1936) a počátků vytváření obecní správy, jak byla postupně definována nejen v roce 1848 v souvislosti se zrušením poddanství a vrchnostenského systému, ale v rámci zákonných úprav postavení obcí a jejich výkladem, jehož kvalitním autorem byl Alexandr Bach. Také srovnání samosprávy první a druhé republiky mohlo být rozsáhlejší, ne snad pro potřebu této práce, ale pro velký a zapomenutý nedostatek podobných studií u nás. Stejně myšlenka národních výborů jako základního prvku samosprávy byla nejen určitou představou o samosprávě, ale i politickým sloganem, který měl věštit politickou budoucnost. Přitom se představa o národních výborech lišila dost podstatně v různých historických obdobích (okolo roku 1918, v období Protektorátu, po válce a po roce 1948), ale také podle jednotlivých aktérů politických procesů, viz např. spontánní lidové hnutí 1918-1919, politické programy domácího a zahraničního odboje za druhé světové války, uvažování politických stran po roce 1945 a konečně i v samotné KSČ pod vlivem axiomu o vedoucí roli KSČ, jak byla zakotvena v ústavě z roku 1960 a fakticky různými prostředky prosazována od roku 1948.

Za drobný nedostatek práce považuji absenci alespoň krátké úvahy o povaze pramenů a literatury, a to nikoli z formálních důvodů. Takovéto třeba velmi stručné zamýšlení by totiž pomohlo, nejen rozlišit použité prameny od různých prací monografické povahy, ale i oddělit interpretace různých zákonů, vládních aj. dokumentů a nařízení, které jsou, přes veškerou svou úřední strohost, vždy vyjádřením určité politické ideologie aktuálně existujícího politického režimu. Jejich protipólem jsou pak texty zamýšlející se nad formou samosprávy až filosoficky (viz např. sborník: Filosofické a politické aspekty současného venkova, Lhota: Nadace rozvoje občanské společnosti-Phare 1998 a zde zejména studie Treterova) a konečně i texty, které mají jednoznačně politicky účelové poslání, viz např. v práci vzpomínané územní rozdělení v druhé republice a za Protektorátu, jehož podstatné prvky se objevily v parlamentní debatě, pokud si dobře vzpomínám, někdy v letech 1997-1998, a to v několika vystoupeních do té doby nijak se neprojevuujícího poslance z Ústí n/Labem (diskutovalo se tenkrát o krajském a zemském uspořádání a onen poslanec navrhoval kvasi-zemskou samosprávu v hranicích téměř totožných s návrhy zástupců německy mluvících občanů ČSR na říšském sněmu ve Vídni 1918 a novým upořádáním v letech 19138-1942).

Ačkoli jsem se příliš nevěnoval formálním záležitostem posuzované práce, mohu konstatovat, že je velmi pečlivě zpracována a nenašel jsem v ní žádné běžné gramatické nebo stylistické nedostatky nebo chyby, snad jen tam, kde autor v souladu s dobovými stylistickými trendy likviduje přivlastňovací zájmeno svůj (viz např. s.5, můj-svůj).

Vzhledem ke všemu výše uvedenému doporučuji posuzovanou práci k obhajobě a hodnotím ji jako výbornou.

dr.Zdeněk Z b o ř i l